

Číslo jednací: 15Co 259/2014 - 71



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Jiřiny Jislové a soudců JUDr. Heleny Koucké a Mgr. Štěpána Hnanička ve věci žalobce: **F** zastoupený JUDr. **F**, advokátem se sídlem v **žalované: Česká republika - Ministerstvo dopravy**, IČ:66003008, se sídlem v Praze 1, **nábř. Ludvíka Svobody 12/1222, o náhradu škody a náhradu nemajetkové újmy za nezákonné rozhodnutí**, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu I ze dne 7. 1. 2014, č.j. 18 C 1/2013-37,

t a k t o :

- I.** Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavém výroku (III.) a ve výroku o nákladech řízení (IV.) **potvrzuje.**
- II.** Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í

Žalobce se domáhal jednak zaplacení nemajetkové újmy ve výši 88.750 Kč, jež mu měla vzniknout v důsledku nezákonného rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu do skončení přestupkového řízení tím, že po dobu trvání správního řízení mu správní orgán zadržoval řidičské oprávnění, tak majetkové škody ve výši 3.120 Kč jako náhrady právního zastoupení ve správním řízení, kde mu tyto náklady přiznány nebyly.

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně nároku žalobce na finanční zadostručnění imateriální újmy nevyhověl, když požadavek na zaplacení částky 88.750 Kč zamítl

(výrok III.) a konstatoval, že rozhodnutím Magistrátu města Plzně bylo porušeno právo žalobce (výrok I.). Požadavek na náhradu škodu ve výši 3.120 Kč - představující náklady za právní zastoupení vynaložené žalobcem v souvislosti se správním řízením - naopak shledal oprávněným, a žalobci v plném rozsahu přiznal (výrok II.). Náklady řízení účastníkům nepřiznal (výrok IV.).

Vyšel ze zjištění, že podmínky vzniku odpovědnosti státu za škodu jsou splněny, když v rámci přestupkového řízení bylo Magistrátem města Plzně, odborem správních činností, oddělením dopravních přestupků, vydáno rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu žalobce, které po přezkumu Krajským úřadem Plzeňského kraje, odborem dopravy a silničního hospodářství jako odvolacím orgánem, nabylo právní moci, a toto potvrzující rozhodnutí odvolacího správního orgánu (Krajského úřadu) bylo pro nezákonnost zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Plzni. Řízení o zadržení řidičského oprávnění se tak vrátilo do stádia odvolacího řízení před Krajským úřadem, který zrušil prvoinstanční správní rozhodnutí a vrátil věc k novému projednání správnímu orgánu prvního stupně (Magistrátu města Plzně). Magistrát řízení o zadržení řidičského průkazu následně zastavil s tím, že předmět řízení odpadl, když ve věci přestupku žalobce, v souvislosti s nímž mu byl Policií ČR zadržen jeho řidičský průkaz pro důvodné podezření na řízení v opilosti, již bylo rozhodnuto. Za právní služby poskytnuté mu v souvislosti se správním řízením zaplatil žalobce svému právnímu zástupci mimo jiné i částku 3.120 Kč.

Uvedené nesporné skutečnosti soud I. stupně právně hodnotil zejména dle §§, 8, 31 a § 31a zákona č. 82/1998 Sb. (dále jen zákon či OdpŠk). Uzavřel, že podmínky vzniku odpovědnosti státu byly splněny, když v rámci přestupkového řízení bylo pravomocně rozhodnuto o zadržení řidičského průkazu, a toto rozhodnutí bylo ve správním soudnictví rozsudkem Krajského soudu v Plzni jako nezákonné zrušeno a vráceno odvolacímu správnímu orgánu k dalšímu řízení.

Vyhověl požadavku na zaplacení 3.120 Kč (výrokem II.), když konstatoval, že žalobce tuto částku vynaložil v souvislosti se správním řízením postiženým nezákonným rozhodnutím.

Při posouzení nároku na vyplacení finanční satisfakce za utrpěnou nemajetkovou újmu spojenou s nezákonným rozhodnutím pak uzavřel, že zadržení řidičského průkazu bylo sice zásahem i do jiné než majetkové sféry žalobce, způsobilým zapříčinit mu i vznik imateriální újmy, nejde však o natolik zásadní zásah do jeho osobnostních práv a právem chráněných hodnot (práva na osobní čest, lidskou důstojnost žalobce apod.), aby k přiměřenému zadostiučinění imateriální újmy nepostačovalo konstatování, že prvoinstančním správním rozhodnutím (rozhodnutím Magistrátu města Plzně ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. MMP/106586/11) bylo jeho právo porušeno. Výrokem I. proto uvedené konstatoval a výrokem III. žalobcův požadavek na finanční odškodnění jako nedůvodný zamítl. Žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal s odkazem na ust. § 142 odst. 3 o.s.ř., když žalovanému, který byl ve věci převážně úspěšný, žádné účelně vynaložené náklady řízení nevznikly (výrok IV.).

Proti zamítavému výroku (III.) a nákladovému výroku (IV.) podal žalobce včasné odvolání. Namítl zejména, že soud prvního stupně nedostatečně hodnotil závažnost újmy způsobené mu nezákonným rozhodnutím, když konstatování porušení práva nepovažuje za dostatečnou formu satisfakce. V této souvislosti a na podporu svého stanoviska zčásti zopakoval či parafrázoval žalobní argumenty, přičemž akcentoval zejména, že právo pořídit si vůz a užívat jej je právem, které náleží do materiálního jádra Ústavy (právo na vlastnictví a

jeho libovolné užívání). Uvedl dále, že nezákonným rozhodnutím byl výrazně omezen nejen ve výkonu těchto práv, ale i ve výkonu práva na svobodu pohybu ve smyslu čl. 14 Listiny základních práv a svobod. Nově pak uvedl, že dotčeným nezákonným rozhodnutím bylo nepochybně zasaženo i do jeho základního práva na lidskou důstojnost, osobní čest a dobrou pověst, neboť za situace, kdy mu byl zadržen řidičský průkaz z důvodu údajného požití alkoholu před jízdou v motorovém vozidle a zároveň je obecně přijímán princip presumpce správnosti správního rozhodnutí, jeho okolí zcela jistě značně negativně přehodnotilo svůj názor na jeho osobu. Připustil, že ne každým nezákonným zadržením řidičského průkazu vzniká nárok na přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu v penězích, ale v jeho případě je třeba vzít v úvahu i dobu 355 kalendářních dnů, po kterou byl takto omezen. Ohradil se rovněž proti správnosti nákladového výroku s tím, že byt' mu nebyla přiznána požadovaná finanční satisfakce, přesto nelze výsledek sporu hodnotit jako jeho neúspěch, neboť konstatováním porušení práva dosáhl částečné kompenzace. Navrhl proto, aby napadený zamítavý výrok byl změněn tak, že žalované bude uložena povinnost uhradit mu částku 88.750, Kč a na nákladech řízení před soudy obou stupňů mu bude přiznána plná náhrada účelně vynaložených nákladů řízení.

Žalovaná se ve svém vyjádření plně ztotožnila s napadeným rozsudkem a navrhla jeho potvrzení.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek včetně řízení, které mu předcházelo (§ 212 a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř.), a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Soud I. stupně při hodnocení věci vyšel ze skutkových tvrzení žalobce a z průběhu správního řízení o zadržení řidičského průkazu, který byl mezi účastníky nesporný. Odvolací soud uvedená skutková zjištění prvostupňového soudu shledal pro rozhodnutí věci postačující a při hodnocení věci z nich vycházel.

Zákonem č. 16/2006 Sb. byla s účinností od 27. 4. 2006 založena povinnost státu hradit též nemajetkovou škodu (tzv. imateriální či morální újmu). I když se nemajetková újma vymezuje vedle škody jako takové (zákonem č. 160/2006 Sb.), vztahují se na ni ustanovení o náhradě škody v plném rozsahu. Platí tedy pro ní shodně jako pro majetkovou škodu, že musí vzniknout v souvislosti s nezákonným rozhodnutím (musí být následkem tohoto rozhodnutí), tedy nebýt zrušeného či změněného nezákonného rozhodnutí, pak by k této škodě nedošlo.

V této souvislosti je třeba akcentovat, že v tomto kompenzačním řízení se žalobce domáhá imateriální újmy, která mu měla být způsobena nezákonným rozhodnutím odvolacího správního orgánu *zrušeným* ve správním soudnictví Krajským soudem v Plzni. Existenci újmy, její rozsah i příčinnou souvislost je proto třeba posuzovat i s ohledem na *konečný výsledek řízení*, když zrušujícím rozhodnutím nebylo posuzované řízení meritorně ukončeno. V daném případě, kdy řízení o zadržení řidičského průkazu neskončilo meritorním rozhodnutím, ale bylo zastaveno pro odpadnutí předmětu řízení (zpráva Magistrátu města Plzně ze dne 28. 5. 2012), a je tedy jak věcně tak i procesně úzce provázáno s vlastním přestupkovým řízením, je pro posouzení vzniku a rozsahu nemajetkové újmy podstatný i výsledek řízení o přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích (zda bylo meritorně rozhodnuto o vině a sankci či věc byla postoupena státnímu zástupci nebo zastavena pro zánik odpovědnosti za přestupek dle § 76 ve spojení s § 20 zákona č. 200/1990 Sb., ve znění účinném ke dni způsobení dopravní nehody /tzv. promlčení přestupku/, apod.).

Přestože tato zjištění v rozhodnutí prvostupňového soudu absentují, jejich nedostatek v daném případě nezpůsobuje nemožnost posouzení existence a rozsahu nemajetkové újmy, když k posouzení důvodnosti nároku na finanční satisfakci imateriální újmy (předmětu odvolacího řízení) lze vyjít ze žalobních tvrzení, ve kterých žalobce dostatečně popsal charakter nemajetkové újmy, jež mu v souvislosti s nezákonným rozhodnutím byla způsobena, která postačují k závěru o nedůvodnosti požadavku finančního odškodnění.

Konstatování porušení práva je plnohodnotnou formou zadostiučinění, kterou není na místě bagatelizovat, když dle ust. § 31a odst. 2 OdpŠk v případě jednotlivých forem odškodnění přichází do úvahy na prvním místě. Až pak následují jiná forma odškodnění (např. omluva) a jako poslední finanční zadostiučinění, které přichází v úvahu jako prostředek odškodnění závažné nemajetkové újmy za současné splnění dvou podmínek, a sice že nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jiným způsobem a konstatování porušení práva se samo o sobě nejevilo jako dostatečné.

Odvolací soud souhlasí se závěrem soudu I. stupně, že žalobcem v žalobních tvrzeních popsaný dopad nezákonného rozhodnutí (narušení dosavadního životního standardu a pracovního nasazení v důsledku nutnosti dopravovat se do zaměstnání vzdáleného 19 km městskou hromadnou dopravou) není zásahem do jeho základních práv a svobod, který by byl důvodem pro přiznání požadované finanční kompenzace. Ze žalobních tvrzení ani nelyne, že v posuzovaném řízení o zadržení řidičského průkazu do skončení řízení o přestupku by byl žalobce vystaven psychickému strádání, např. pocíťováním strachu a nejistoty o výsledek řízení, který by mohl vnímat v případě hrozícího vysokého trestu v přestupkovém či trestním řízení, a který by ve svém důsledku mohl znamenat znatelný zásah do jeho základních lidských práv. Posuzované řízení bylo zahájeno z úřední povinnosti (ze zákona) poté, co žalobci byl pro důvodné podezření, že své vozidlo před nehodou řídil pod vlivem alkoholu, zadržen Policií ČR řidičský průkaz; nebylo tak zahájeno z iniciativy správního orgánu, který by při jeho počátku zvažoval, zda jednání žalobce jsou důvodem pro vedení správního řízení. Na rozdíl od trestního řízení, kdy lze v konkrétních případech připustit, že již zahájení řízení může přivodit poškození újmu, pak v posuzovaném případě tomu tak není (tuto skutečnost v žalobních tvrzeních ani neuvedl). Pokud v odvolacím řízení žalobce počal nově tvrdit, že vydání nezákonného rozhodnutí mohlo v jeho okolí vyvolat dojem, že v době nehody řídil vozidlo pod vlivem alkoholu, a zasáhlo tak do jeho práva na lidskou důstojnost, osobní čest a dobrou pověst, pak toto obecné tvrzení mající povahu domněnky není způsobitelným odvolacím důvodem, když jej uvedl až ve stádiu přezkumného řízení ovládaného zásadou neúplné apelace, a odvolací soud proto k nim s poukazem na ust. § 205a o.s.ř. nepřihlížel.

Námítka odvolatele, že soud I. stupně pochybil, když jej nevyzval postupem dle § 118a o.s.ř. k doplnění žalobních tvrzení rovněž není důvodná. Postup podle uvedeného ustanovení procesního předpisu přichází v úvahu jen tehdy, jestliže účastníky uvedená tvrzení a navržené důkazy nepostačují k tomu, aby byl objasněn skutkový stav věci, a z důvodu neunesení břemene tvrzení či důkazního byla žaloba zamítnuta (srov. např. usnesení ze dne 27. června 2003, sp. zn. 21 Cdo 121/2003, či rozsudek ze dne 25. května 2006, sp. zn. 22 Cdo 2335/2005, uveřejněné v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, pod číslem C 4255, ústavní stížnost proti němuž Ústavní soud usnesením ze dne 1. listopadu 2006, sp. zn. II. ÚS 532/06, odmítl). V dané věci však žalobní tvrzení postačovala k objasnění skutkové stránky věci i k posouzení rozsahu žalobcem pocíťované újmy, když soud prvního stupně o nedůvodnosti jeho požadavku na finanční náhradu nemajetkové újmy vyšel z těchto tvrzení.

Soud I. stupně v zásadě rozhodl správně i o náhradě nákladů řízení. Nelze souhlasit s odvolatelem, že měl v řízení co do základu nároku úspěch, když je zřejmé, že co do požadavku na formu satisfakce, které se domáhal v podobě finančních částek, neuspěl. Je tak namístě závěr o pouze částečném úspěchu žalobce v řízení, byť správně aplikací § 142 odst. 2 o.s.ř., když oba účastníci měli ve sporu takřka stejnou míru úspěchu a neúspěchu.

Ze všech výše uvedených důvodů proto odvolací soud napadený rozsudek v zamítavém výroku o věci samé i v akcesorickém výroku o nákladech řízení postupem dle ust. § 219 o.s.ř. jako věcně správný potvrdil.

O nákladech odvolacího řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 o.s.ř., ve spojení s § 224 odst. 1 o.s.ř., a contrario, když žalované, která byla v tomto stádiu plně úspěšná žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto usnesení **l z e** podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení usnesení, **avšak jen za podmínek stanovených v § 237 o.s.ř.**, tedy jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo je dovolacím soudem rozhodováno rozdílně, a nebo má-li být dovolacím soudem řešená právní otázka posouzená jinak. Dovolatel musí být zastoupen advokátem.

Praha 14. října 2014

Mgr. Jiřina Jislová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Martínková Hana